

Nedel'ná povinnosť na uvážení svedomia? Kostoly sa vyprázdňujú

Jozef Duháček

16. júla 2020 ✝ Cirkev ✝ Koronavírus

FCB: Oficiálne čísla o poklese účasti na bohoslužbách neboli ešte zverejnené, neoficiálne odhady hovoria, že klesla o tretinu.

Desatoro božích prikázaní požaduje: Spomeň, aby si deň sviatočný svätiteľ. Svätenie sviatočného dňa sa v katolíckej Cirkvi realizuje jednak pracovným pokojom a jednak bohoslužbou. Sviatočným dňom je predovšetkým a v prvom rade nedeľa. Už prví kresťania, z úcty a vďaky za to, že Kristus nás vyslobodil z hriechu, začali svätiť deň Kristovho zmŕtvychvstania, prvý deň týždňa, namiesto dovtedy slávanej soboty. Cirkev v päťdesiatke cirkevných prikázaní, ktoré viažu každého katolíka sub gravi, teda pod ťažkým hriechom, žiada, v každú nedeľu a sviatok sa zúčastniť na celej svätej omši, pretože sv. omša je **dokonalá bohoslužba Nového zákona a je Bohu zvrchovane milá a príjemná**. Opakujem, že nerešpektovanie či desatora Božích či päťdesiatky cirkevných prikázaní je smrteľným hriechom a vonkoncom nie najmenším. V dôsledku obáv pred šírením novej čínskej chrípky dišpenzovali katolícki biskupi po celom svete katolíkov od tejto nedeľnej povinnosti. Jednak z ohľadom na zdravie veriacich a tiež preto, že verejné slávenie svätých omší bolo štátnymi autoritami vo väčšine zasiahnutých krajín aj tak zakázané a katolíci aj tak nemohli dostať svojej povinnosti.

Tí katolíci, ktorí sa sťažovali na zatvorené kostoly a nemožnosť pristupovať ku sviatostiam, si vyslúžili od humanistickej a ohľaduplnej verejnosti kritiku a zastrašovanie za ich „egoistický a bezohľadný“ postoj. Neraz s touto kritikou prichádzali i kňazi a biskupi a odporúčali „duchovné prijímanie“ a sledovať omše len na internete alebo v televízore. A hoci sa brali veľké a oprávnené ohľady na telesné zdravie veriacich, ohľady na ľudské zdravie, ktoré je oveľa dôležitejšie, boli odsunuté do úzadia. Sprevádzala to vysvetľujúca kampani, ktorá mala poukázať na to, že ak sa jej veriaci zúčastní zbožne a sústredene, môže byť zdrojom milosti, lebo náležajme najmä na tom, aby sme sa k nej pripojili vo svojich srdciach. A že v prípade vážneho nebezpečenstva pre zdravie človeka je možné nedeľnú povinnosť zrušiť a zdravie je dar Boží a treba ho chrániť a podobne. A hoci za daných okolností sa dišpenz javil ako správna vec, aj správne veci možno skaziť. A dedičným hriechom poznačený človek je v tomto smere veľký majster.

Postupne sa začali opatrenia zmiernovať a začali sa slúžiť omše pre obmedzený počet ľudí, stále však platil dišpenz. Biskupi pochopili, že vírus sa len tak nepoberie a tak povolili omše, hoci stále ako dobrovoľné. V prvom kroku teda biskupi povedali „Nie je to bezpečné, nechodte!“ V druhom povedali, „Už to je bezpečné, ale ešte stále nemusíte chodiť.“ A potom, na Slovensku sa to stalo v polovici júna, biskupi odvolali dišpenz a vrátili nedeľnú povinnosť.

Donovaly 17. júna (TK KBS)

Vzhľadom na pokračujúce uvoľnenia biskupi rozhodli o odvolaní všeobecného dišpenzu od povinnej účasti veriacich na nedeľných a sviatočných bohoslužbách k 17. júnu 2020. Virtuálne spoločenstvo a sledovanie prenosov, ktoré sa ukázalo ako veľmi užitočný prostriedok vo výnimočnom stave, samozrejme nemôže trvalo nahradiť živé spoločenstvo stretávajúce sa pri modlitbe a sláveniach.

Bezpochyby zostávajú v platnosti výnimky z povinnej účasti pre tých, ktorí sú chorí, musia zostať v karanténe alebo pociťujú vážnu fyzickú či morálnu prekážku (napríklad veľkú obavu kvôli iným chronickým ochoreniam, pooperačným stavom, atď').

Naozaj? No nie tak úplne. Zostali v platnosti výnimky pre chorých a veriacich v karanténe, ktorí však mali, pre nemožnosť, výnimku aj pred dišpenzom. Nemožné neviaže. A zostala výnimka pre tých, ktorí *pociťujú vážnu fyzickú či morálnu prekážku (napríklad veľkú obavu kvôli iným chronickým ochoreniam, pooperačným stavom, atď').*

Čo to v praxi znamená? Dovolím si odhadnúť, čo sa pravdepodobne stane. Biskupi teraz hovoria: „Je to bezpečné, ale ak sa necítite bezpečne, nechodte.“ Sudcom, ktorý rozhoduje, či platí alebo neplatí nedeľná povinnosť sa stalo svedomie veriaceho. Ono sa stal poslednou a nespochybniteľnou inštanciou, ktorá rozhodne, či pre neho platí alebo neplatí cirkevné a nakoniec aj Božie prikázanie. Je to absolútna subjektivizácia. Nie že by pred Coronou veriaci nedeľnú povinnosť nejako prehánali. Kostoly, hoci ich je stále viac, rozhodne vo švíkoch nepraskali, veď účasť na omšiach klesá už roky a zvoľna sa približuje k jednociferným percentám, ktoré sú štandardom na osvietenom západe.

Podľa Pew Research Center sa u nás zúčastňuje bohoslužby aspoň raz mesačne len 31% katolíckych veriacich. Iné zdroje uvádzajú čísla od 28-40% čo je však v princípe jedno, účasť padá už dlho a vytrvalo. Cirkev doposiaľ zastávala nekompromisný postoj, že neúčasť na omši, mimo prípady, kedy to je objektívne nemožné, je smrteľný hriech. Teraz sa to v prípade, že človek „pociťuje vážnu prekážku,“ stáva legálne a dovolené. **Posudzovateľom závažnosti a povahy prekážky sa stáva človek sám.** Iste, svedomie je vždy ten posledný sudca v otázkach mravnosti jednotlivca a človek ho musí rešpektovať. To cirkev vždy učila, ale učila aj to, že to dobre súdi len dobre formované svedomie. A že zle formované a informované svedomie posudzuje veci zle a vina za toto zlé posúdenia padá na majiteľa toho svedomia v takej miere, v akej zanedbal správne formovanie vlastného svedomia.

Po mesiacoch šírenia paniky a strachu zo strany médií a vlády sa časť ľudí bude obávať o svoju bezpečnosť z „objektívnych“ dôvodov a druhá, väčšia časť, využije „vážne fyzické a morálne“ prekážky, aby si odôvodnili a zlegalizovali neplnenie nedeľnej povinnosti. Pre každého, kto je aspoň minimálne úprimný a aspoň trochu pozná ľudskú povahu (napríklad vychovával niekedy deti) nie je tajomstvom, že ľudia zneužijú všetko, aby získali nejaký benefit alebo pohodlie navyše. Takže pomerne dosť z praktizujúcich, ale nie zrovna najpevnejších, katolíkov, teraz využije zámienku, aby s tým legálne skončili. Veď sa necítia bezpečne, žijú rodiny, majú doma deti a starých rodičov, nemôžu riskovať nákazu. Pôjdu radšej na výlet do prírody, veď príroda je tiež chrám.

V zálohe už stojí pripravený zástup užitočných idiotov, ktorý zaplaví sociálne aj nesociálne médiá a bude všetkých ubezpečovať, že **účasť je otázkou svedomia, zodpovednosti a budú šermovať duchovným prijímaním**, vnútornou účasťou a tým, že si s Bohom predsa možno vyjasniť veci aj bez

sprostredkovateľov. Začnú salvy obvinení z farizejstva, integralizmu, sebeckta a bezohľadnosti, kto nebude horlivo pritakávať bude pápežskejší ako pápež a hlavne sa bude vyťahovať karta neposlušnosti a zlého tradicionalizmu. Progresívnych aktivistov je dostatok i v katolíckych médiách a možno očakávať hojnosť argumentov, ktoré budú dokazovať, že pozeranie prenosu z omše je rovnako dobré ako osobná účasť na omši samotnej. Biskupi sa do sporu vložia tým, že nebudú otvorene strániť nikomu a hoci budú trvať na tom že povinnosť nedeľnej účasti stále platí, budú trvať aj na tom, že človek musí počúvať aj svoje svedomie a nechajú vec nerozhodnutú. Ich deklarácie si ponechajú dostatok obojakosti a neurčitosti, aby ich s úspechom mohli použiť obe strany.

Poučenie, ktoré zanechal posledný koncil vyrylo hlbokú brázdú a spôsob, akým sa v cirkvi posledné roky formulujú a komunikujú vyjadrenia o konfliktných témach, je dôsledne kompromisný a nemastno neslaný a dá sa s veľkou mierou presnosti extrapolovať budúce stanovisko. Len zriedka utečie niečo, čo nemožno s minimom námahy použiť pre aj proti a vtedy sa proti tomu postaví jednotný front kultúrno-politických pracovníkov a pokrokovej tlače, ako sa prihodilo naposledy pri pamätnom pastierskom liste o rodine a kultúre smrti. Osobne si myslím, že teraz sa taká vec nestane, lebo toto je vnútorný spor a neveriaci liberáli na ňom ani netratia ani nezískavajú. Keďže treba hlavne tú jednotu, nebude sa na obnovenie starých poriadkov veľmi tlačiť.

A tak sa nedeľná povinnosť účasti na celej svätej omši, až donedávna objektívne platiaca pre každého, zmení pod zámienkou bezpečnosti a zdravia a zodpovednosti na vec svedomia. **Márne bude niekto ukazovať na mučeníkov z reformačných čias, ktorí boli pre účasť na omši ochotní riskovať viac, ako chrípku.** Ide predsa o zdravie. Lenže otázky zdravia a bezpečnosti nie sú otázkami svedomia. Sú to otázky eminentne materiálne a technické. Ak biskupi obnovili omše a zrušili dišpenz, zjavne to urobili preto, že považujú pobyt v kostole za bezpečný a otázka, či sa tak niekto „necíti“ nie je podstatná. Bezpečnosť je objektívny stav. Ak je raz vyhlásená, katolíci nemajú žiaden legitímny dôvod nezúčastniť sa na nedeľnej omši. Ale na to už je neskoro a mlieko je rozliate.

Oficiálne čísla o poklese účasti na bohoslužbách neboli ešte zverejnené, neoficiálne odhady hovoria, že klesla o tretinu. Je to vidieť aj voľným okom, ale na dôkladnejšie vyhodnotenie bude treba dlhší čas. Tretina nie je malé číslo. Zdá sa však, že krčmy, supermarkety a promenády nedostatkom návštevníkov netrpia a vážnu fyzickú či morálnu prekážku v súvislosti s nedeľnou návštevou kaviarne či cukrárne, kde netreba ani nosiť rúška, ani sedieť dva metre od seba, cíti len málo ľudí. Je podivuhodne ironické, že na jednej strane vzbĺkol boj za v nedeľu zatvorené obchody a na druhej sa prakticky ruší povinnosť zúčastniť sa verejnej bohoslužby. Na túto dialektiku si bude treba zvyknúť.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/nedelna-povinnost-na-uvazeni-svedomia-kostoly-sa-vyprazduju/>